

'Daag de leerling uit om te willen weten'

'De 'jeugd van tegenwoordig' is slimmer, sneller en socialer.' Dat zeggen onderzoekers Jeroen Boschma en Inez Groen. 'Leraren - de kinderen van de Babyboom en Generatie X - weten vaak niet hoe ze de aansluiting moeten vinden.'

Erno Mijland

Boschma en Groen beschrijven in hun medio dit jaar verschenen boek 'Generatie Einstein' de generatie van jonge mensen geboren na 1980. In de media en aan de borreltafel krijgt deze generatie meestal het stempel lui en verwend opgeplakt. Er wordt neerbuigend gesproken over de knip-en-plak- of zapgeneratie. Boschma en Groen zijn het daar niet mee eens. Ze schetsen een beeld, waarin andere trefwoorden de toon bepalen: positief, ook over de toekomst, idealen, respect, zelfontplooiing, serieus, authenticiteit, eigen identiteit, creatief, functioneel, op zoek naar intimiteit, zakelijk en pragmatisch. We vroegen Jeroen Boschma hoe de school om zou moeten gaan met deze generatie Einstein. Maar eerst...

Wat maakt dat deze tijd een nieuwe generatie heeft gevormd?

'Ontwikkelingen in de samenleving hebben een grote impact op hoe jonge mensen in het leven staan. De wederopbouw van na de Tweede Wereldoorlog had heel andere sociale gevolgen dan de jaren tachtig waarin economische crisis en dreiging van een kernoorlog de bovenaan voerden. Deze tijd staat helemaal in het teken van communicatietechnologie, internet, globalisering... Hoe dat uitpakt? Ik geef een voorbeeld. Er komt enorm veel, vaak tegenstrijdige informatie af op jongeren. Om die vloedgolf aan data te kunnen overleven, gaan ze op zoek naar vaste waarden en een stevige sociale basis. Daarom zie je dat vriendschap en het gezinsleven een zo belangrijke plek innemen in het leven van de jongeren.'

Kan de school ook zo'n 'stevige sociale basis' bieden?

'Zeker. Jongeren willen dat ook graag. Alleen hebben scholen zelden in huis wat er nodig is voor die basis: oprechte belangstelling voor de individuele leerling. Ik hoor nog te vaak verhalen van leerlingen die drie maanden ziek thuis zijn, zonder dat de school ook maar een keer informeert hoe het ermee gaat. Leerlingen willen belangstelling, échte belangstelling van leraren en medewerkers. Ze prikken

er genadeloos doorheen als de interesse niet oprecht is. De leerling van nu is sociaal enorm slim. Voorbeeld? Ik hoorde het verhaal van een klas die in een dramales moest spelen hoe het er in de leraarkamer aan toe ging. Hoewel ze er nooit binnen waren geweest, klopte alles, ook hoe ze die strenge juf speelden, die in de leraarkamer juist een verlegen vrouw is... of die voor de klas altijd keurige leraar die onder collega's vrouwonvriendelijke moppen tapt.'

Jeroen Boschma publiceerde samen met Inez Groen het boek 'Generatie Einstein'.

Klaar voor generatie Einstein?

- Wij vinden ze oppervlakkig. Ze zijn geïnteresseerd.
 - Wij vinden ze onverschillig. Ze zijn vol passie.
 - Wij raken verstijfd van de informatie-overload. Zij zijn als een vis in het water van 24/7 informatie en communicatie.
 - Wij leren lineair volgens vaste patronen. Zij leren lateraal met behulp van associaties.
 - Wij wachten tot iemand ons vertelt hoe het moet. Zij ontdekken en onderzoeken.
 - Wij reduceren wetenschap tot kunstjes. Zij kunnen complexe materie aan.
 - Wij accepteren dat de wereld niet eerlijk is. Zij zien eerlijkheid als het hoogste goed.
 - Wij nemen ze niet serieus. Zij respecteren iedereen die authentiek en oprecht is.
 - Wij vertellen en verwachten dat ze luisteren. Zij communiceren met elkaar.
 - Wij zijn stand-alone. Zij leven, leren en werken in netwerken.
 - Wij accepteren bullshit. Zij niet.
- (Bron: weblog bij 'Generatie Einstein')

In diezelfde lerarenkamer hoor ik ze al zeggen: 'Sociale basis? De school is er toch niet voor de gezelligheid, maar om iets te leren!'

'Het is maar de vraag of scholen nog aan die doelstelling toekomen. Ik hoorde laatst een leerling van het roc over zijn school zeggen: 'Ik zit hier omdat ik leerplichtig ben, niet om iets te leren.' Of hij dan niets wilde leren. 'Jawel, ik volg buiten schooltijd een cursus bij de LOI en daarna ga ik in Engeland een opleiding volgen, die precies datgene biedt wat ik nodig heb om te worden wat ik wil worden.' Mijn dochter van elf was bezig met een werkstuk over Egypte en ontdekte op internet twee elkaar tegensprekende verhalen. Ze ging daarmee niet naar haar leerkracht, maar vond op datzelfde internet een deskundige hoogleraar in het noorden van het land. Ze stuurde hem een mailtje met een vraag om een toelichting... en kreeg nog antwoord ook.

Kinderen van nu vinden razendsnel hun bronnen. Ze kiezen voor autoriteit, liefst zo dichtbij mogelijk, maar als dat niet lukt, hebben ze de hele wereld tot hun beschikking. Leerlingen trekken zo hun eigen leerplan, waarbij ze het vooral buiten de school lijken te zoeken. Scholen moeten zich daarom serieus afvragen wat ze de Einstein-leerling nu eigenlijk willen bieden. Daarbij zouden we het systeem ook wel eens kritisch tegen het licht mogen houden. Het is zo rigide dat het vaak niet aansluit bij individuele wensen. Stel, je hebt een Cito-advies voor havo/vwo, een hekel aan leren, maar wel een passie voor techniek. De motivatie en het talent is er, maar er is gewoon geen passend onderwijs voor je. En dat terwijl de samenleving schreeuwt om mensen die techniek combineren met een goed stel hersenen.'

Wat moet er veranderen om de school weer betekenisvol te krijgen voor de leerling van nu?

'Je zou de leerling weer centraal moeten zetten, in plaats van de leerdoelen. Die leerling moet je vooral ook respecteren en vertrouwen. Het Nederlandse onderwijssysteem is voor een groot deel gebaseerd op wantrouwen: toetsen, bewijzen leveren voor wat je doet. Volgens mij moeten we het omdraaien. Je moet leerlingen geen kennis opdringen, maar ze uitdagen iets te willen weten. De leraar moet een actieve coach zijn, die op zoek gaat naar wat de leerling motiveert, naar thema's waarbij het onderwijs kan aansluiten. Daarbij moet je vooral rekening houden met individuele verschillen. Heb ook respect voor wat ze allemaal al kunnen en weten. Vroeger zeiden we hoofdschuddend dat jongeren in de puberleefstijd van een andere planeet zijn. Deze generatie is de eerste die echt in onze wereld leeft en die bovendien op een groot aantal gebieden nog beter begrijpt dan wijzelf. Mensen in het onderwijs zijn betrokken en doen hun werk vol passie. Dat siert ze, maar het systeem waarin ze hun werk doen, is gebaseerd op de behoeften van een vorige generatie. Ze missen daardoor de aansluiting.'

Wat kan ik mijn leerling nog leren, als ze alles ook op internet kunnen vinden?

'Je concurreert als docent tegen Discovery Channel en andere media die het laatste nieuws in het vakgebied als eerste kunnen bieden. Dat is uiteraard niet gemakkelijk. Maar als je goed bent in je vak, het goed kunt brengen en liefst ook nog praktijkervaring hebt met het onderwerp waarover je vertelt, verdient je het respect van de leerling en word je als autoriteit aanvaard. Je mag dan best een 'foute' broek dragen, liever dan dat je wanhopig probeert hip over te komen. Wees authentiek, wees jezelf. Een leraar die mooi kan vertellen, maakt leerlingen altijd enthousiast. Maak gebruik van de beeldcultuur, niet alleen door illustratie bij een stukje tekst. De lesstof in schoolboeken is van tien jaar geleden en nieuwe media worden nog te weinig ingezet. Steek ook in op het feit dat ze de computer niet alleen gebruiken om informatie op te zoeken, maar als een 'social machine'. Kortom, ga een stapje verder in het zoeken van de aansluiting.' <<

www.generatieeinstein.nl

Info

Keesie

Jeroen Boschma en Inez Groen zijn werkzaam voor het advies-, communicatie- en reclamebureau Keesie, dat gespecialiseerd is in het bereiken van de jeugd en gezinnen. 'Generatie Einstein' is gebaseerd op onderzoek en bedoeld voor iedereen die jongeren wil bereiken. Behalve docenten zijn dat bijvoorbeeld marketingmensen, ouders, jongerenwerkers...